

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

МІЖНАРОДНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ

**«ВСТУП УКРАЇНИ, РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ТА ГРУЗІЇ ДО
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ»**

**Збірник матеріалів Міжнародного круглого столу
(м. Одеса, 5 березня 2024)**

2024

УДК 341.174 (477+478+479.22)(049.2)

Друкується за наказом виконуючого обов'язки ректора Національного університету «Одеська юридична академія» М. Р. Аракеляна (наказ № 503-44 від 04 березня 2024 року).

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, академік НАПН України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Ківалов С. В.**

Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Аракелян М.Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набієвич – завідувач кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА», доктор юридичних наук, професор.

Фасій Богдан Володимирович – декан факультету судового та міжнародного права НУ «ОЮА», кандидат юридичних наук, доцент.

Дронов Владислав Юрійович – доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА», кандидат юридичних наук.

Гриб Анна Миколаївна – доцентка кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА», кандидатка юридичних наук.

Жакун Маргарита Юріївна – аспірантка кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, місто Одеса, 65009, Фонтанська дорога, 23.

Тел. +38 (048) 719 86 85

Вступ України, Республіки Молдова та Грузії до Європейського Союзу: сучасні виклики. *Міжнародний круглий стіл. 05 березня 2024 року, м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2023. 130 с.*

© НУ «Одеська юридична академія»

Акіменко Юлія

Приєднання України до процесу уніфікації актів міжнародного приватного права ЄС.....60

Белогубова Оксана

Зовнішньополітичне співробітництво України як кандидата на вступ у ЄС та Frontex.....64

Владишевська Вікторія

Проблеми вступу України до Європейського Союзу: економічні виклики.....67

Цибульська Ольга

Щодо питання діджиталізації адвокатської діяльності в Україні в умовах євроінтеграції.....69

Чурилова Тетяна, Голоха Аріна

До питання правової регламентації екоциду на міжнародному рівні.....73

Гребенюк Дмитро

Інституційний механізм ЄС в процесі регулювання міграційної кризи.....77

Димов Кирило, Грушко Мальвіна

До питання реформування національних законодавств України та Республіки Молдова у сфері міграції в контексті європейської інтеграції.....81

Чернявський Марк

Інтеграція України та східних сусідів у Європейський Союз як запорука миру та стабільності держав.....85

Марченко Дмитро

Нові виклики та перспективи вступу України, Республіки Молдова та Грузії до Європейського Союзу.....88

Жакун Маргарита

Вплив євроінтеграційних процесів на динаміку воєнної дипломатії України: аналіз, перспективи та виклики.....91

Левченко Ігор

Становлення міжнародно-правового співробітництва в питаннях реадмісії в Європейському Союзі: від виникнення ідеї до документального оформлення.....95

Бугаєць Альона

Договори в системі джерел права Європейського Союзу.....99

Редченко Ярослав

Проблематика правового регулювання ринків цифрових валют в Європейському Союзі.....102

Фасій Анастасія

Право на психічне здоров'я: щодо визначення поняття відповідно до міжнародно-правового регулювання.....106

АКИМЕНКО ЮЛІЯ

*Національний університет «Одеська юридична академія»
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та
європейського права*

**ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО ПРОЦЕСУ УНІФІКАЦІЇ АКТИВ
МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА В ЄС**

Набуття статусу країни-кандидата на вступ у ЄС актуалізує для України необхідність глибокого дослідження системи актів міжнародного приватного права створених Гаазькою конференцією з міжнародного приватного права. Транснаціональне співробітництво під впливом глобалізації та взаємозв'язку економічних систем вимагає швидшого реагування правових систем, зокрема України, і передбачуваності правових результатів, що виявляються в судових рішеннях. Важливим кроком інтеграції України до європейського та світового правового простору є уніфікація норм спільного європейського права – ратифікація Конвенції про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах (Гаазька конвенція про судові рішення 2019 р. / Hague Judgments Convention 2019). Ефективність застосування Гаазької конвенції про судові рішення 2019 р. є одним з факторів, що забезпечує визначеність та передбачуваність для учасників у транснаціональних цивільних чи комерційних відносин та впливає на формування інвестиційного клімату у державі та сприятливість умов для залучення іноземних інвестицій.

На міжнародному рівні питання функціонування міжнародного арбітражу регулюється, зокрема, такими нормативними актами як: Конвенція про виконання іноземних арбітражних рішень від 1958 року (далі – Нью-Йоркська конвенція) [1] та Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 1961 року (далі – Європейська конвенція) [2], до яких доєдналась Україна ще у середині XX століття.

Нью-Йоркська конвенція та Європейська конвенція були розроблені Економічною та соціальною радою ООН та набули найбільшого поширення серед країн. Так, Нью-Йоркську конвенцію ратифікувало 156 країн, а Європейську конвенцію ратифікувало 55 країн, що робить ці два акти найвпливовішими у сфері визнання та виконання іноземних судових рішень у функціонуванні зовнішньоторговельного арбітражу.

Відповідно до п. 1 ст. I Нью-Йоркської конвенції вона застосовується щодо визнання та виконання арбітражних рішень, сторонами в яких можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. При цьому рішення має бути або винесено на території іншої держави, ніж держава, де порушене клопотання про виконання

таких рішень, або рішення не вважається внутрішнім в тій державі, де порушується клопотання про їх визнання і виконання [1]. А сферою застосування Європейської конвенції відповідно до ст. I виступають арбітражні угоди між фізичними та юридичними особами, які укладені для вирішення спорів, що виникли під час виконання операцій із зовнішньоекономічної торгівлі, а також самі арбітражні процеси, які ґрунтуються на цих угодах [2]. Таким чином, у світі існує два нормативних акти глобального та регіонального рівня, які створюють необхідне мінімальне підґрунтя для визнання й виконання відповідною державою арбітражних рішень, ухвалених на території іншої держави.

Гаазька конвенція про судові рішення 2019 р. [3], в свою чергу, є кульмінацією багаторічних переговорів в рамках Гаазької конференції з міжнародного приватного права. Процес обговорень розпочався ще у 1992 році у пошуках глобального підходу до юрисдикції та визнання судових рішень. Слід відмітити, що Гаазька конференція з міжнародного приватного права є однією з найстаріших діючих міжурядових організацій, чиєю метою є створення багатосторонніх договорів або конвенцій, які спрямовані перш за все на полегшення життя суб'єктів приватного та торгового права у транскордонних відносинах. З настанням етапу активної економічної інтеграції на європейському континенті стало очевидним, що незважаючи на успішність існування наднаціонального об'єднання держав – ЄС, його країни-члени та країни, які не планують набувати членства в ЄС, проте перебувають у тісних економічних та торговельних відносинах, потребують іншої платформи для процесу уніфікації приватного права. Можливість існування єдиного цивільного кодексу для ЄС з виходом Великобританії знов є актуальною, але через кризові явища в економіці спричинені пандемією та повномасштабним збройним конфліктом між Україною та РФ, цей проект відкладається. На противагу цьому набувають широкого поширення сімейні та спадкові правовідносини з іноземним елементом та збільшується кількість правовідносин у цивільних та комерційних справах, які потребують визначеності та впорядкування шляхом визнання чи виконання іноземного судового рішення. Україна також заінтересована захистити своїх резидентів у сфері сімейних та спадкових правовідносин, а окрім цього виступити надійним партнером для суб'єктів права, які мають різну юрисдикційну належність, та багатоманітність її форм у сфері економічних та торговельних правовідносин. Водночас, мова йде не про внесення змін до деяких нормативних актів України, а про структурний перегляд механізму правового регулювання цілих галузей чи усієї системи права, підвищення значення та застосування принципів права та переосмислення правової системи України.

Основою для складного процесу перегляду та переосмислення правової системи України зараз виступає Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27 червня 2014 р. (Угода про асоціацію) [3]. Відповідно до ст. 24 Угоди про асоціацію Сторони домовилися розвивати подальше судове співробітництво між Україною та Європейським Союзом у цивільних справах на основі відповідних багатосторонніх правових документів, зокрема конвенцій Гаазької конференції з міжнародного приватного права у сферах міжнародного правового співробітництва, судового процесу, а також захисту дітей.

Отже, Україна підписала та ратифікувала Конвенцію про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах (Гаазька конвенція про судові рішення 2019 р.)[5]. Цю Конвенцію також підписали ще 28 країн, включаючи Сполучені Штати Америки та всі країни-члени ЄС за винятком Данії, що робить цей міжнародно-правовий акт – універсальним багатостороннім документом, що закріплює для держав, які стануть її Сторонами, загальні правила, за яких гарантується взаємне визнання і виконання судових рішень у цивільних або комерційних справах.

Можна стверджувати, що цією ратифікацією Україна змінила свій підхід у врегулювання міжнародних відносин у сфері приватного права: раніше основним інструментом були двосторонні договори, які містили норми щодо правових відносин і міжнародної правової допомоги у цивільних справах, а тепер це участь в міжнародній міжурядовій організації, де розробляються спільні норми міжнародного приватного права з метою координації відносин між різними системами приватного права у ситуаціях конфліктів законів. Більше того, наявні двосторонні існуючі угоди між Україною та країнами-підписантами Гаазької конвенції про судові рішення 2019 р. не є перешкодою для ефективного застосування останньої, оскільки мають лише інструменти, які доповнюють вже існуючі угоди.

Гаазька конвенція про судові рішення 2019 р. як уніфікований набір основних правил може забезпечити більшу передбачуваність і визначеність щодо глобального обігу іноземних судових рішень, на відміну від поточної ситуації, коли сторони стикаються з труднощами через розпорошену правову базу для визнання та виконання судових рішень у міжнародному контексті. Конвенція забезпечує юридичну визначеність і передбачуваність сторонам, залученим у транскордонні операції, забезпечуючи ясність щодо того, чи буде та в якому обсязі судові рішення визнаватися та виконуватись у іншій юрисдикції. Забезпечуючи визнання та виконання іноземних судових рішень, Гаазька конвенція про судові рішення 2019 р. розширює доступ до правосуддя шляхом

скорочення юридичних термінів, витрат і ризиків у транскордонних обставинах. Конвенція загалом зміцнює позитивне національне та міжнародне середовище для багатосторонньої торгівлі, інвестицій та мобільності.

Література

1. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, New York, 1958. URL: www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/NYConvention.html.
2. European Convention on International Commercial Arbitration, 1963. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_069
3. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Відомості Верховної Ради України. 2014. № 40. Ст. 2021.
4. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах» від 1 липня 2022 року. Офіційний вісник України. 2022. № 58. Ст. 32.
5. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про угоди про вибір суду» від 15 червня 2021 року. Офіційний вісник України. 2021. № 54. Ст. 18.